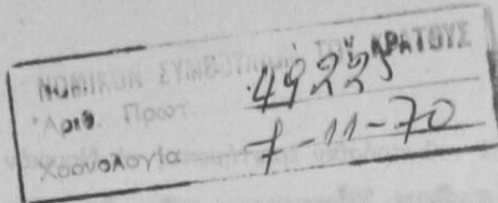

APIΘ. ΓΝΩΜΟΔ. 1060 / 19 70

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τμήμα Α' Ολομέλεια

Συνεδρίασις τῆς 6.10.1970 19

Σύνθεσις : Πρόεδρος — Αντιπρόεδρος // Χ. Γεωργιάδης

Σύμβουλοι

Κ. Τσαγκαράκης, Ε. Μέλλιος, Κ. Ἀνδρουτσόπουλος,
Ε. Δωρῆς

Πάρεδροι (γινῶμαι) ἄνευ ψήφου

Α. Χαϊκιάλης, Α. Παπαγιαννόπουλος, Σ. Ἀργυρό-
πουλος

Εισηγητὴς ὁ Νομικὸς Σύμβουλος κ. Πάσγ. Δωρῆς

Ἀριθ. ἐρωτήματος :

ΕΠΛ 8-28/28-9-1970

Υπουργείου

Ἐξωτερικῶν Δ/νσεως
Εκκλησιῶν

Περίληψις ἐρωτήματος :

Ἐάν δεόν νά υποβάλωνται εἰς τόν διοικητὴν τοῦ Ἀγίου
Ὁρους πρὸς ἔλεγχον ια) ἡ ἀποφάσις περὶ συγκλήσεως τῆς Ἐκτάκτου
20μελοῦς Συνάξεως καὶ β) αἱ ἀποφάσεις τῶν Μονῶν περὶ ἐκλογῆς ἀντιπρο-
σώπων διὰ τὴν Συναξιν ταύτην.

Επί του πρόσθεν ερωτήματος το Νομικόν Συμβούλιον γνωμοδότησεν ὡς ἀκολούθως :

I.- Τὸ ἰσχύον Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος (1968) ἐν τῷ ἄρθρῳ 122 αὐτοῦ διαλαμβάνει περὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους (χερσόνησος τοῦ Ἰονίου) καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ εἰδικοῦ Ἀγιορειτικοῦ καθεστώτος. Τοῦτ' αὐτὸ περιείχετο καὶ εἰς τὸ προῖσχον Σύνταγμα τοῦ 1952 ἄρθρ. 103 προελθὼν ἐκ τῆς συμπτύξεως τῶν ἁρθρῶν 109-112 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927, διατηρηθέντων ἐν ἰσχύϊ καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Συντάγματος τοῦ 1927 καὶ τὴν ἐπαναφορὰν ἐν ἰσχύϊ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911 δυνάμει τῆς Ζ' Συντ. πράξεως τοῦ 1935 (Συγυρίτσα: Συντ. Δικ. τομ. Β' τευχ. Α' παρ. 61 σελ. 142 ἐκ., Βαλαβε- τοῦ τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀρθρ. 122). Ἐν δὲ ταῖς παραγρ. 4 καὶ 5 τοῦ ἁρθρ. 122 τοῦ νῦν ἰσχύοντος Συντάγματος ὁρίζεται, σὺν ἄλλοις, ὅτι ἡ ἐκτελεστὴς τήρησις τῶν ἀγιορειτικῶν καθεστώτων, ὡς πρὸς τὸ διοι- κητικὸν μέρος τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Κράτους, ἀσκουμένην ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, διὰ διοικητοῦ, τοῦ ὁποῖου τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα καθορίζονται διὰ νόμου. Ὅστε, κατὰ τὴν συνταγματικὴν ταύτην ἐπιταγὴν, ἡ διοικητικὴ ἐποπτεία τοῦ Κρά- τος ἐπὶ τοῦ Ἀγίου Ὁρους ἀσκεῖται, καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἔκτα- σιν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, καὶ ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ διοικητοῦ ὡς ταῦτα διαγράφονται ἐν τοῖς νόμοις. Ἄλλοις λόγοις, τὸ Κράτος ἀσκεῖ τὴν ἐποπτείαν του διὰ τοῦ διοικητοῦ καὶ συμφῶνως πρὸς τὰς αὐτῇ διὰ νόμου παρεχομένης ἐξου- σίας μὴ ὑπερβαίνουσας τὰ ὅρια τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου.

II.- Τὸ Ν.Δ/μα τῆς 20/16.9.1926 " περὶ καταστατικοῦ χάρτου τοῦ Ἀγίου Ὁρους", δι' οὗ ἐκυρώθη δ' ὑπὸ τῆς ἐκτελέσεως διπλῆς συνάξεως τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εἰκοσι ἑπτὰ μονῶν καὶ ἐγχειθεὶς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπὸ 10.5.1924 καταστατικὸς χάρτης τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἐν τῷ ἁρθρῳ 6 αὐτοῦ ὁρίζει ὅτι, "Ἡ ἔκτακτος 20με- λής σὺναξις, ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 43 τοῦ κυρουμένου καταστατικοῦ χάρτου "συνέρχεται ἐν ἑκτῇ τοῦ ἔτους ἐν Κερυραῖς μετὰ τὴν τυχικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἱερᾶς κοινότητος, ἀποτελουμένη δὲ ἐκ προΐσταμένων καὶ καθηγου- μένων τῶν εἰκοσιν ἑπτὰ μονῶν, πλην τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας τῆς,

"άσκουμένης υπό τούς όρους τοῦ άρθρου 7 παρ.3 τοῦ παρόντος, δικαιο-
 "ται νά ψηφίζη κανονιστικές διατάξεις μή ἀντικειμένες εἰς τόν κα-
 "ταστατικόν χάρτην. Αἱ διατάξεις αὗται κοινοποιοῦνται τῷ διοικητῇ
 "ἐπικυροῦνται υπό τοῦ ἀρμοδίου ὅπου οὔ, πλην τῶν καθαρῶς πνευμα-
 "τικῆς φύσεως, αἵτινες ἀνακοινοῦνται πρὸς ἔγκρισιν τῷ Οἰκουμενικῷ
 "Πατριαρχεῖῳ". Τό δε εἰς ὃ ἡ ἀνωτέρω διάταξις παραπέμπει ἄρθρον 43
 "τοῦ καταστατικοῦ χάρτου δρίζει τά ἀκόλουθα: "Ἀνώτατον νομοθετικόν
 "καί δικαστικόν σῆμα ἐν Ἀγίῳ Ὄρει εἶναι ἡ ἑκκτος εἰκοσαμελής
 "σύναξις, ἀποτελουμένη ἐκ καθηγουμένων καί προΐσταμένων τῶν εἰκοσιν
 "ιερῶν μονῶν, συνερχομένη αὐτοδικαίως καί προσκαλουμένη τυπικῶς υπό
 "τῆς ἱερᾶς κοινότητος δις τοῦ ἔτους, ἥτοι τήν 15ην ἡμέραν μετὰ τό
 "Ἅγιον Πάσχα καί τήν 20ήν Ἀπριλίου τοῦ ἐκείνου ἔτους, ἀπουλειομένων
 "τοῦ νομοθετικοῦ τοῦτου σώματος τῶν τακτικῶν ἀντιπροσώπων". Ὡς πρὸς
 "τόν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν συγκροτομένων τήν δε ἄνω ἑκκτον εἰκο-
 "σαμελῇ σύναξιν ἀντιπροσώπων τῶν ἱερῶν μονῶν καί τῶν ἐν-γένει ἀντι-
 "προσώπων τῶν ῥγάνων τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀγίου Ὄρους, ἐν οἷς
 "προέχουσιν θέσιν κατέχουσιν ἡ Ἱερὰ Κοινότης, ἡ ἑκκτος 20μελής
 "Σύναξις καί ἡ Ἱερὰ Ἐπιστάσις, προβλέπει τό περί τῆς ἱερᾶς κοι-
 "νότητος κεφάλαιον Β' (ἄρθρ. 14-27) τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου. Οὕτω,
 "ἐν τῷ ἄρθρῳ 14 αὐτοῦ δρίζεται ὅτι: "Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἱερῶν
 "μονῶν, οἱ συγκροτοῦντες τήν ἱεράν κοινότητα τοῦ Ἀγίου Ὄρους
 "ἐκλέγονται υπό τῶν οἰκείων μονῶν ἑκαστός κατὰ τοῦς ἐσωτερικοῦς
 "κανονισμοῦς αὐτῶν, ἐντός τοῦ πρῶτου δεκαπενθήμερου τοῦ Ἰανουαρίου
 "ἐκείνου ἔτους τό βραδύτερον, μεταξύ τῶν ἀδελφῶν τῆς μονῆς τῶν
 "ἐχόντων ἡλικίαν ἀπό 30 ἐτῶν καί ἄνω, ἐπὶ συνέσει δε καί βίῳ ἀνεπι-
 "λήπτῳ διακρινομένων καί προτιμωμένων πάντοτε τῶν κεκτημένων ἐκκλη-
 "σιαστικῇν μόρφωσιν καί ἐγκύκλιον παιδείαν". Περαιτέρω ἐν τῷ αὐτῷ
 "ὡς ἄνω κεφαλαίῳ Β' τοῦ καταστατικοῦ χάρτου καθορίζεται ὁ τρόπος
 "καί ἡ διαδικασία τῶν συνεδριάσεων τῆς ἱερᾶς συνάξεως (τακτικῆς
 "καί ἐκτάκτου), ὁ τρόπος λήψεως τῶν αποφάσεων, ἡ ὑπογραφή τούτων

κ.λ.π. Τέλος, υπό του άρθρου 1 του Ν.Δ.124/69 " περί της κατά των Καταστατικών Χάρτην 'Αγίου Όρους άσκήσεως έποπτείας υπό του Διοικητή του 'Αγίου Όρους όρίζεται ότι, 1. Αί άποφάσεις αί εκδιδόμεναι υπό της 'Ιερής Κοινότητος του 'Αγίου Όρους ή των λοιπών μοναστηριακών άρχων, υποβάλλονται υποχρεωτικώς έν αντιγράφω και εις τόν Διοικητήν 'Αγίου Όρους όστις, άσκήν την έκ του Συντάγματος έποπτεϊαν ως προς τό διοικητικόν μέρος των άγιορειτικών καθεστώτων, έλέγχει εάν αύται έξεδόθησαν συμφώνως προς τās διατάξεις του Καταστατικού Χάρτου, των έσωτερικών κανονισμών των Μονών και τās κανονιστικές διατάξεις.

22.- Εάν ο Διοικητής κρίνη, ότι ώρισμένη άπόφασις έξεδόθη κατά παράβασιν διατάξεως τινος του Καταστατικού Χάρτου ή των λοιπών κανονισμών και κανονιστικών διατάξεων, δικαιούται νά αναστήσῃ την άπόφασιν εις την εκδόσασαν άρχήν μετά των έν'αύτης παρατηρήσεών του, έν περιπτώσει δέ διαφωνίας άπευθύνεται προς τόν 'Υπουργόν των 'Εξωτερικών, ο όποιος και άποφαίνεται τελικώς".-

III.- Έκ του συνδυασμού των προπαρατιθεμένων διατάξεων συνάγονται, σόν άλλοις, κυρίως τά ακόλουθα:

α) 'Η υπό του Κράτους, διά του διοικητού, άσκουμένη έποπτεϊα επί του 'Αγ. Όρους καλύπτει μόνον τό έξωτερικόν μέρος των άποφάσεων των όργάνων της διοικήσεως αυτού, ήγουν την νομιμότητα των πράξεων και άποφάσεων αυτών (νά ύσι σύμφωνοι προς τās έν γένει διεποδ-σας τό 'Αγιορειτικόν καθεστώς διατάξεις), οόχι δέ και τό έσωτερι-κόν μέρος των τοιούτων πράξεων και άποφάσεων, ήτοι τό ούσιαστικόν αυτών μέρος, τό όποιον είναι άνέλεγκτον υπό της πολιτείας, ως έκ της υπό του Συντάγματος παρεχομένης εις τό "Αγιον Όρος αυτοδιοι-κήσεως. Τοιούτον, αναμφισβήτηως, ήστι τό περιεχόμενον της διατάξεως του άρθρου 1 του ΝΔ 124/69, κατά τό όποιον ο διοικητής έλέγχει τās άποφάσεις των 'Αγιορειτικών όργάνων, αί όποια υποχρεωτικώς προς τοϋτο υποβάλλονται αύτῷ. 'Η διάταξις αύτη δέν καθορίζει βεβαίως την έννοϊαν των άποφάσεων τās όποιās ο διοικητής δικαιούται νά έλέγχη εκ έπόψεως νομιμότητος. 'Εν προκειμένω νοούται, ότι τῷ

οὐσιαστικὸν περιεχόμενον ἀποφάσεις, δηλονότι αἱ ἀποφαινόμεναι ἐπὶ οὐσιαστικοῦ τινὸς θέματος καὶ ἐπαγόμεναι οὐσιαστικὸν ἀποτέλεσμα ἐπὶ ἐννόμου τινὸς σχέσεως, κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν ὁποίων τὸ ὄργανον ἐκφέρει κρίσιν καὶ ἀποφασίζει ἐπὶ γεγονότος τὸ ὁποῖον παράγει ἐννόμους συνεπείας, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἢ προκαταρκτικαὶ πρὸς οὐσιαστικὴν ἀπόφασιν τυπικαὶ ἐνέργειαι τῶν ὀργάνων τούτων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν ἀπλῆς ἀναγκίας προϋποθέσεις πρὸς λήψιν ἀποφάσεων. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ἐνεργείας ὡς τυπικῆς ἢ προκαταρκτικῆς ἢ ὡς οὐσιαστικῆς ἐξευρίσκεται ἐν ἐκάστη συγκεκριμένῃ περιπτώσει.

β) Οὕτω, προκειμένου περὶ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 43 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου συγκλήσεως τῆς ἐκτάκτου 20μελοῦς συνάξεως, ἥτις ἀποτελεῖ ἀγιορειτικὸν θεσμόν (Θ. Τσάτσος ἐν Ο.εμ.ΕΔ' 428), διὰ τὴν πραγματοποιήσιν ταύτης δέν λαμβάνεται ἀπόφασις ὀργάνου τινός, ἀλλ' αὐτὴ συνέρχεται ἐκ τοῦ νόμου (τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου) εἰς τακτὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους, ἡ δὲ πρόσκλησις πρὸς τὰ μέλη (ἀντιπροσώπους) εἶναι ἀπλὴ τυπικὴ πράξις, δι' ἣν οὐδεμία ἀπόλύτως ἐκφράζεται κρίσις τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος περὶ συγκλήσεώς της, ἀφοῦ, ὡς προεῖρηται, ὁ χρόνος ταύτης εἶναι ἐκ τοῦ νόμου καθωρισμένος.

γ) Προκειμένου ὁμοίως περὶ τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἐκλογῆς τῶν συγκροτούντων τὴν Ἐκτάκτου 20μελῆ Σύναξιν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἀγιορειτικῶν ὀργάνων, ἀντιπροσώπων, οὗτοι, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἁρθροῦ τούτου, ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν οἰκείων μονῶν κατὰ τοὺς ἐσωτερικοὺς κανονισμοὺς αὐτῶν ἐκ καθηγουμένων καὶ προΐσταμένων αὐτῶν. Λαμβάνει, ὁμοίως, χώραν κρίσις τῶν ἀποφασιστικῶν ὀργάνων τῶν μονῶν περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων καὶ τῆς καταλληλότητος τῶν προσώπων τούτων, τὰ ὁποῖα θὰ μετὰσχωσιν εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς ἀποτελοῦσης τὸ ἀνώτατον νομοθετικὸν καὶ δεκτικὸν σῶμα τοῦ Ἀγ. Ὁρους Ἐκτάκτου 20μελοῦς Συνάξεως. Δέν πρόκειται ὡς περὶ ἀπλῆς πληρεξουσιοδοτήσεως τῶν ἀντιπροσώπων

ὅποτε θά ἡδύνατο νά υποστηριχθῇ ὅτι αὕτη δέν ἀποτελεῖ εἰμῆ θέμα προδικασίας καί νομιμοποιήσεως τοῦ πληρεξουσίουδοτουμένου προσώπου, ἡ τυχόν ἔλλειψις τῆς ὁποίας δύνатаί μὲν νά δημιουργήσῃ ἀκυρότητα, ὑπὸ-
κεῖται ὅμως εἰς τὸν ἔλεγχον ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως, ἀλλὰ περὶ ἐκλογῆς, μετ' οὐσιαστικῆν κρίσιν, ἀντιπροσώπων ἐκ τῶν ἐν τῇ μονῇ ὑπηρετοῦντων προσώπων. Καί ναι μὲν δύνатаί καί ἡ τοιαύτη τυχόν πλημμέλεια ἐν τῇ ἐκλογῇ νά ἐλεγχθῇ ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ κατὰ τὸν ἔλεγχον τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνάξεως ἢ ἐτέρου ὀργάνου, ἐκ τοῦ-
του ὅμως δέν ἔπεται ὅτι μία προγενεστέρα αὐτοτελὴς πλημμελὴς ἀπό-
φασις ὀργάνου τινὸς δέν δύνатаί νά ἐλεγχθῇ κεχωρισμένως καί αὐτο-
τελῶς. Ἀκωλύτως, βάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ διοικ. δικαίου, ἐφαρμοζομένου καί ἐν προκειμένῳ, ἀφοῦ ἡ ἀρμοδιότης τοῦ διοικητοῦ εἶναι ἐνέργεια καθαρῶς διοικητικῇ, πᾶσα πρᾶξις-ἀπόφασις τῶν ὀργάνων τοῦ "Αγ." Ο-
ρους ὑπόκειται, καί δεόν νά ὑπόκειται, εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους, κατὰ τὰς προαναφερομένας διατάξεις.-

IV.- Κατ' ἀκολουθίαν τῶν προεκτεθέντων, εἰς τὸ προκείμενον ἐρώτημα προσήκει ἡ κατὰ τὰ "αὐτὰ ἀπάντησις, ὅτι δηλ. διὰ μὲν τὴν σύγκλησιν τῆς "Εκτάκτου 20μελοῦς Συνάξεως τοῦ "Αγ." Ορους δέν ἀπαι-
τεῖται προηγουμένη ὑποβολὴ τῆς σχετικῆς περὶ ταύτης ἀποφάσεως εἰς τὸν διοικητὴν, διὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων δεόν αἰ σχετι-
καί ἀποφάσεις τῶν μονῶν νά ὑποβάλλωνται αὐτῷ πρὸς ἔλεγχον τῆς νομι-
μότητος.-

Ὁ Εἰσηγητὴς

Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Κράτους

Εὐαγ. Δωρῆς